

Dr hab. Beata Zarzycka, prof. KUL
Instytut Psychologii KUL

Recenzja dorobku naukowego dr Sebastiana B. Skalskiego-Bednarza w postępowaniu habilitacyjnym oraz ocena spełnienia przez Kandydata kryteriów określonych w art. 219–221 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.)

1. Informacje wstępne

Dr Sebastian B. Skalski-Bednarz uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie psychologia w 2022 roku (IP PAN). Jest zatrudniony jako adiunkt badawczo-dydaktyczny w Akademii Humanitas oraz jako asystent naukowy (Wissenschaftlicher Mitarbeiter) w Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt (Niemcy). Posiada doświadczenie dydaktyczne i badawcze zdobyte na kilku uczelniach (UKSW, AEH). Jego zainteresowania badawcze obejmują zagadnienia psychologii zdrowia, psychologii klinicznej oraz psychologii religii i duchowości. W ostatnich latach Habilitant zbudował program badawczy, oparty na modelu stresu i radzenia sobie oraz badaniach nad skutecznością interwencji promujących przebaczenie.

Podstawa opracowania recenzji

Ocena dorobku naukowego opiera się na autoreferacie Kandydata oraz zestawieniu dorobku publikacyjnego, dydaktycznego i organizacyjnego, dokumentach potwierdzających udział i kierownictwo w projektach, zaświadczeniach o stażach, współpracy międzynarodowej, aktywności popularyzatorskiej, danych naukometrycznych (Google Scholar, Scopus).

Osiągnięcie

Jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.), dr Sebastian Skalski-Bednarz przedstawił cykl publikacji zatytułowany „Indywidualne determinanty oraz prozdrowotne efekty przebaczenia w grupach klinicznych i nieklinicznych”.

2. Recenzja osiągnięcia naukowego

Przedstawione osiągnięcie naukowe obejmuje łącznie siedemnaście prac naukowych opublikowanych w latach 2022–2025, z których piętnaście ma charakter empiryczny, a dwa – przeglądowy i teoretyczno-aplikacyjny. Całość koncentruje się na analizie psychologicznych uwarunkowań procesu przebaczenia oraz na jego znaczeniu dla zdrowia psychicznego i dobrostanu w populacjach klinicznych i nieklinicznych. Publikacje ukazują wielowymiarowy charakter przebaczenia: od czynników indywidualnych i duchowych, poprzez mechanizmy regulacji emocjonalnej, aż po konsekwencje zdrowotne i adaptacyjne. Dorobek ten stanowi spójny i oryginalny wkład w rozwój psychologii przebaczenia, a zarazem wpisuje się w aktualne dyskusje międzynarodowe dotyczące interwencji psychologicznych ukierunkowanych na zdrowie. Całość została podzielona na trzy części, które tworzą rozwinięty program badawczy: od analizy predyktorów przebaczenia (Część I), poprzez jego prozdrowotne efekty w populacjach klinicznych i nieklinicznych (Część II), po próbę przeglądu teorii przebaczenia i wskazanie terapeutycznych aplikacji (Część III). Próba integracji wyników i ujęcia modelowego została przedstawiona w autoreferacie.

W części pierwszej Habilitant analizuje psychologiczne, duchowe i neurokognitywne uwarunkowania przebaczenia. Uwzględnia takie zmienne, jak duchowość i religijność, uświęcanie cierpienia, gniew wobec Boga, fundamenty moralne, cechy osobowości, a także funkcje wykonawcze i korelaty aktywności grzbietowo-bocznej kory przedczołowej (dlPFC). Do mocnych stron zaliczyć należy wprowadzenie nowych predyktorów (np. uświęcania cierpienia), zastosowanie badań podłużnych, pluralizm metod (badania kliniczne, kwestionariuszowe, podłużne, po testy neuropsychologiczne funkcji wykonawczych oraz zastosowanie spektroskopii bliskiej podczerwieni (NIRS) w badaniu aktywności grzbietowo-bocznej kory przedczołowej (dlPFC) oraz szeroki kontekst kulturowy (Polska, USA, uchodźcy z Ukrainy).

Druga część cyklu koncentruje się na konsekwencjach przebaczenia dla zdrowia psychicznego i fizycznego, zarówno w populacjach klinicznych (osoby żyjące z HIV, młodzież z zaburzeniami zachowania), jak i nieklinicznych (Kanada, Francja). Na szczególną uwagę zasługują dwie randomizowane próby kontrolowane (RCT) – w tym pierwsze w Polsce badanie programu REACH – oraz wykorzystanie biomarkerów (HRV).

Wkład tej części ma duże znaczenie dla praktyki klinicznej i profilaktyki, gdyż pokazuje, że przebaczenie może pełnić funkcję interwencji o potwierdzonych efektach prozdrowotnych. Do atutów zaliczyć należy wysoką jakość metodologiczną (RCT, badania podłużne), zgodność wyników z meta-analizami oraz oryginalne testy mechanizmów pośredniczących (m.in. redukcja stresu, poprawa regulacji emocjonalnej, zmniejszenie agresji, zmiany w zachowaniach zdrowotnych). Ograniczeniem są stosunkowo niewielkie liczebności prób oraz krótki okres obserwacji, co ogranicza wnioskowanie o trwałości efektów. Kandydat trafnie wskazuje na konieczność prowadzenia badań z dłuższymi follow-up'ami oraz z zastosowaniem obiektywnych wskaźników fizjologicznych.

Ostatnia część cyklu obejmuje dwa artykuły: pierwszy stanowi przegląd kluczowych modeli przebaczenia (m.in. model procesu Enrighta, model REACH, model stres–radzenie sobie, podejście biopsychospołeczno-duchowe) i proponuje ich integrację w czterostopniowy model (poznawcza ocena krzywdy – decyzja o przebaczeniu – transformacja emocjonalna – psychologiczne uzdrowienie). Drugi dotyczy możliwości zastosowania przebaczenia w ramach współczesnych podejść terapeutycznych, takich jak terapia akceptacji i zaangażowania (ACT), terapia skoncentrowana na współczuciu (CFT) oraz techniki EFT. Oba artykuły porządkują istniejące modele i kierunki interwencyjne, a także inicjują refleksję nad potencjalnym włączeniem przebaczenia do praktyki psychoterapeutycznej.

Autoreferat zawiera propozycję modelu integracyjnego. Jest on użyteczny jako ramowa propozycja, lecz aby mógł w pełni spełniać walory naukowe i praktyczne, wymaga doprecyzowania – w szczególności uściślenia mediatorów i moderatorów, wyraźnego rozróżnienia typów przebaczenia oraz odniesienia do najnowszych współczesnych koncepcji. Artykuł dotyczący zastosowania przebaczenia w terapii powinien też mocniej rozróżniać efekty pośrednie (np. redukcja symptomów) od efektów bezpośrednich (zmiana w przebaczeniu) oraz rekomendować badania porównawcze z grupami kontrolnymi.

2.1. Oryginalność i spójność osiągnięcia

Cykl publikacji dr Sebastiana Skalskiego-Bednarza wyróżnia się oryginalnością. Do elementów szczególnie nowatorskich należą: wprowadzenie uświęcania cierpienia jako predyktora samoprzebaczenia w kontekście bólu przewlekłego, analiza roli grzbietowo-

bocznej kory przedczołowej w przebaczeniu, a także przeprowadzenie pierwszych w Polsce randomizowanych prób kontrolowanych dotyczących programów REACH i RESTORE. Ważnym wkładem jest także integracja wymiarów przebaczenia (self i divine) w modelach moderacyjnych w badaniach podłużnych. Pod względem spójności, cykl wspiera model „przebaczenie – zdrowie”, w którym kluczową rolę odgrywają mediatory i moderatory związane ze stresem, wsparciem społecznym i zachowaniami zdrowotnymi. Ta struktura znajduje odzwierciedlenie w wynikach meta-analiz i modelach wielomediatorowych, co świadczy o zakorzenieniu badań w najnowszej wiedzy.

2.2. Mocne strony

Dorobek dr Sebastiana Skalskiego-Bednarza cechuje się jasno nakreśloną agendą badawczą i konsekwencją tematyczną. Jego mocną stroną jest połączenie perspektyw psychologii zdrowia, klinicznej, religii, co umożliwia wielowymiarowe ujęcie zjawiska przebaczenia. Wyróżnia go zróżnicowana metodologia, badania podłużne (w tym trzyfalowe), dwie RCT zgodne z praktyką badań interwencyjnych, zróżnicowanie metod (SEM, LPA, biomarkery HRV). Cenną wartością jest prowadzenie badań w populacjach wymagających i wrażliwych (osoby z HIV, uchodźcy, ofiary przemocy, młodzież z zaburzeniami zachowania), co nadaje badaniom wagę praktyczną i społeczną. Wysoki jest także wkład indywidualny Kandydata – 16 z 17 publikacji opublikował jako pierwszy lub korespondencyjny autor, w dwóch przypadkach jako autor jedyny, co potwierdza jego samodzielność naukową.

2.3. Słabe strony

W zaprezentowanym programie badawczym dostrzegam też słabsze strony. Modele integracyjne przedstawione w artykułach przeglądowych mają charakter raczej narracyjny i porządkujący niż stricte teoretyczny; brakuje całościowego modelu koncepcyjnego. Dobór niektórych zmiennych predykcyjnych i konsekwencyjnych, choć interesujący, budzi wątpliwości co do ich systematyzacji w szerszej teorii – przykładowo zestawienie konstruktów duchowych, takich jak uświęcanie cierpienia czy gniew wobec Boga, z biologicznymi wskaźnikami fizjologicznymi (HRV) nie zostało osadzone w nadrzędnym modelu integrującym poziomy psychologiczny, duchowy i somatyczny, co

sprawa, że relacje między tymi zmiennymi pozostają raczej fragmentaryczne niż ujęte w spójną ramę teoretyczną. Badania eksperymentalne i interwencyjne oparte były na stosunkowo niewielkich próbach, co ogranicza moc statystyczną i generalizację. Okresy follow-up w interwencjach były krótkie, podczas gdy literatura wskazuje na konieczność pomiarów średnio- i długoterminowych. W badaniach nad samoprzebaczeniem w dorobku Kandydata widoczne jest ryzyko niewystarczającego różnicowania między „zdrowym” a „pseudo-samoprzebaczeniem”. O ile autor koncentruje się głównie na pozytywnych korelatach samoprzebaczenia, o tyle brak systematycznego ujęcia potencjalnych zagrożeń – zwłaszcza w kontekście uzależnień czy zachowań ryzykownych – ogranicza interpretację wyników. Włączenie dodatkowych wskaźników odpowiedzialności i realnej zmiany zachowania mogłoby istotnie zwiększyć trafność wniosków. W badaniach neurokognitywnych potrzebne są większe próby i triangulacja metod (np. fMRI, CPM), aby potwierdzić rolę struktur przedczołowych w różnicach indywidualnych w przebaczeniu.

Biorąc pod uwagę zarówno mocne i słabsze strony osiągnięcia naukowego przedstawionego przez dr Sebastiana Skalskiego-Bednarza, oceniam je pozytywnie. Jest to systematyczna i konsekwentna praca badawcza o wysokim poziomie naukowym. Wskazane ograniczenia nie podważają ogólnej wartości dorobku, lecz stanowią raczej naturalne wyzwania w dalszym rozwoju badań nad psychologią przebaczenia. Część z nich może zostać uwzględniona w przyszłych projektach, w analizach longitudinalnych, w replikacjach międzykulturowych, a także w teoretycznym opracowaniu całościowych modeli dotyczących przebaczenia. W mojej ocenie przedstawiony dorobek spełnia kryteria ustawowe, a jego wartość naukowa zasługuje na wysoką ocenę.

3. Zestawienie i recenzja pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

3.1. Zestawienie

- Dr Sebastian Skalski-Bednarz jest autorem lub współautorem 43 artykułów naukowych, 23 opublikowanych po doktoracie i 20 przed doktoratem (poza pracami składającymi się na osiągnięcie habilitacyjne i doktorat). Impact Factor zawiera się w przedziale od 0,4 do 5.2.

- Dr Sebastian Skalski-Bednarz jest autorem lub współautorem 5 rozdziałów w monografiach, 2 prace ukazały się przed uzyskaniem stopnia doktora i 3 prace są raportowane we wniosku jako „w druku”.
- Sumaryczny IF zgodnie z wnioskiem wynosi 117,3; H-Indeks = 16
- Liczba cytowań na dzień 22 sierpnia 2025 wynosiła 1192, a według Scopus 565; H-Indeks = 14
- Dr Sebastian Skalski-Bednarz uczestniczył w roli wykonawczy w czterech projektach badawczych finansowanych ze środków *Templeton World Charity Foundation*, Europejskiego Funduszu Społecznego, NCN (Miniatira-7) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
- Dr Sebastian Skalski-Bednarz wygłosił 4 referaty na polskich i 2 na międzynarodowych konferencjach naukowych, zaprezentował 7 posterów (na konferencjach polskich i międzynarodowych). Wygłosił także 4 wykłady na zaproszenie, 2 w ramach seminarium IP PAN, 1 webinar PTPriD i 1 w Luther College.
- Dr Sebastian Skalski-Bednarz odbył 3 staże w instytucjach naukowych: Luther College (2023-2024), Mayo Clinic USA (05. 2023), Ilia State University, Gruzja (2024-2025).
- Dr Sebastian Skalski-Bednarz był stypendystą Ministra EiT dla wybitnych młodych naukowców (2023)

3.2. Recenzja pozostałego dorobku naukowego

Dorobek Habilitanta jest obszerny i tematycznie zróżnicowany. Obejmuje badania dotyczące m.in. agresji młodzieży, przebaczenia wśród młodych ludzi, religijności, duchowości, moralności oraz zmagania religijnych w populacjach młodzieży i dorosłych. oraz różnych aspektów zdrowia w grupach klinicznych. Habilitant podjął się także adaptacji i walidacji narzędzi badawczych, m.in. do oceny dobrostanu duchowego (SIWB), dobrostanu psychicznego, eskapizmu w mediach społecznościowych, materializmem, połączeniem z naturą, postawami ekologicznymi oraz empatią afektywną i poznawczą.

Część dorobku ukazała się w czasopiśmie posiadających Impact Factor i indeksowanych w międzynarodowych bazach (m.in. *Psychology of Religion and*

Spirituality, Journal of Religion and Health, Journal of Beliefs and Values). Z punktu widzenia wymogów habilitacyjnych można je uznać za wystarczające. Trzeba jednak zaznaczyć, że w dorobku są także prace opublikowane w czasopismach otwartego dostępu, takich jak *Frontiers, BMC, Religions, Journal of Clinical Medicine* czy też w wydawanym przez MDPI (*International Journal of Environmental Research and Public Health*). W odniesieniu do tego ostatniego warto zaznaczyć, że do 2022 roku IJERPH posiadało IF i było indeksowane w bazach Web of Science. Na początku roku 2023 Clarivate usunęło czasopismo z *Journal Citation Reports*, a więc formalnie utraciło ono Impact Factor. Powoływanie się na IF dla IJERPH (zwłaszcza za 2022) jest więc problematyczne.

Dorobek jest znaczący ilościowo. Przy tej liczbie publikacji poszczególne artykuły reprezentują różny poziom jakości – część z nich jest wysokiej jakości, inne są mniej udane. Zauważalna jest jednak wyraźna tendencja wzrostowa, w najnowszych pracach warsztat metodologiczny jest coraz bardziej zaawansowany, a publikacje lokowane są w czasopismach zajmujących coraz wyższe pozycje w międzynarodowych bazach. Wiele prac, zwłaszcza te najnowsze, powstało we współpracy międzynarodowej, z udziałem uznanych badaczy (E. L. Worthington Jr., L. L. Toussaint, D. R. Williams, Webb, J. R.). Świadczy to o zdolności kandydata do nawiązywania i utrzymywania kontaktów naukowych na poziomie międzynarodowym oraz o zakorzenieniu jego badań w globalnym obiegu naukowym.

W dorobku dostrzegalny jest brak wyraźniejszego zakorzenienia w teorii oraz dążenia do pogłębionej interpretacji teoretycznej. Widoczny jest raczej nacisk na wielowątkowe, pragmatyczne podejście badawcze niż na budowanie spójnej syntezy i konsekwentne rozwijanie jednego programu teoretycznego. Na przyszłość pożądanym byłoby osadzenie badań w ramach teoretycznych oraz większy nacisk na pogłębioną interpretację, a nie jedynie rozbudowę ilościową dorobku. Ważne będzie również konsekwentne publikowanie wyników w czasopismach naukowych o wysokiej pozycji w bazach międzynarodowych, co pozwoli utrzymać obserwowaną w ostatnich latach tendencję wzrostową oraz wzmocni rozpoznawalność osiągnięć Kandydata w środowisku międzynarodowym.

Aktywność konferencyjna Habilitanta jest stosunkowo niewielka, z przewagą prezentacji posterowych nad wystąpieniami ustnymi, koncentrująca się głównie wokół

tematyki przebaczenia. Dotyczy okresu od 2022 roku, co częściowo tłumaczy jej ograniczony zakres. We wniosku brakuje informacji, czy prezentacje miały charakter autorski, czy współautorski.

Niezależnie od wskazanych słabości, biorąc pod uwagę jakość i wielkość dorobku dodatkowego, oceniam go pozytywnie.

4. Zestawienie i ocena działalności dydaktycznej, organizacyjnej, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i pozostałej aktywności

4.1. Zestawienie

- Dydaktyka. Dr Sebastian Skalski-Bednarz prowadził zajęcia na UKSW, AEH, Akademii Humanitas i Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt (w języku angielskim). Dotyczyły one psychologii społecznej (PL/EN), psychometrii, EEG-biofeedbacku (lab), psychologii klinicznej, psychologii rozwoju, kompetencji społecznych nauczyciela.
- Promotor. Dr Sebastian Skalski-Bednarz wypromował 13 prac magisterskich, był opiekunem pomocniczym dwóch doktoratów w IP PAN.
- Organizacja konferencji. Dr Sebastian Skalski-Bednarz był członkiem komitetu organizacyjnego dwóch konferencji poświęconych tematyce zdrowia i aktualnie przewodniczy organizacji konferencji na temat *flourishing* (wydarzenie zaplanowane na październik, finansowanie „Doskonała Nauka II”).
- Przynależność do towarzystw naukowych. Dr Sebastian Skalski-Bednarz jest członkiem trzech towarzystw naukowych: Polskie Stowarzyszenie Psychologii Społecznej, Polskie Towarzystwo Psychologii Religii i Duchowości, Southeastern Psychological Association (USA).
- Działalność redakcyjna. Dr Sebastian Skalski-Bednarz był redaktorem tematycznym w czasopismach *Edukacja*, *Frontiers in Psychiatry* i *Forum Pedagogicznego*.
- Recenzje prac naukowych. Recenzował prace naukowe dla czasopism międzynarodowych, m.in. JRH, PLOS One, Frontiers, PAID.
- Projekty aplikacyjne. Dr Sebastian Skalski-Bednarz był wykonawcą w projekcie wykorzystującym wiedzę psychologiczną w praktyce hospicyjnej (projekt finansowany przez Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt).

- Popularyzacja nauki. Popularyzował naukę na Festiwalu Nauki w Warszawie, udzielał komentarzy eksperckich w prasie.
- Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Dr Sebastian Skalski-Bednarz współpracował z otoczeniem gospodarczym w ramach projektu „Sygnalizator Plus” (Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt). Dokonał wdrożenia baterii testów poznawczych do monitorowania funkcji i pamięci roboczej i protokołów terapeutycznych w pracy z dziećmi z ADHD;
- Ekspertyzy i opracowania. Wykonywał diagnozę problemów społecznych dla miasta Cieszyn i diecezji Eichstätt; uczestniczył w zespole eksperckim w orzecznictwie z obszaru psychologii transportu przy Marszałku Województwa Małopolskiego.

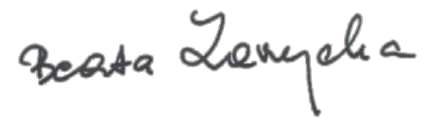
4.2. Recenzja

Dr Sebastian Skalski-Bednarz posiada doświadczenie dydaktyczne zdobyte w kilku ośrodkach akademickich w Polsce i za granicą, prowadząc zajęcia w języku polskim i angielskim z zakresu psychologii społecznej, klinicznej, rozwojowej, psychometrii oraz metod biofeedbacku. Ma doświadczenie prowadzenia prac magisterskich i współprowadzenia prac doktorskich, co potwierdza jego zaangażowanie w kształcenie młodych badaczy. Uczestniczył w projektach aplikacyjnych o znaczeniu społecznym i praktycznym, współpracował z otoczeniem gospodarczym i samorządowym, jest obecny w strukturach towarzystw naukowych, posiada doświadczenie redakcyjne i recenzyjne. Jego aktywność w projektach miała przede wszystkim charakter wykonawczy i doradczy, a nie zarządczy — pełnił rolę członka zespołu realizującego, a nie kierownika czy koordynatora przedsięwzięć. Pokazuje to zaangażowanie merytoryczne Habilitanta, a jednocześnie wskazuje na przestrzeń do rozwoju w kierunku bardziej samodzielnego zarządzania projektami. Działalność dydaktyczną i organizacyjną Dr Sebastiana Skalskiego-Bednarza uważam za wystarczającą i oceniam pozytywnie. Spełnia ona wymogi stawiane Habilitantom.

5. Ocena i konkluzja

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzam, że dorobek naukowy dra Sebastiana Skalskiego-Bednarza, oceniany zgodnie z kryteriami ustawowymi i

merytorycznymi, odpowiada wymaganiom stawianym kandydatom do stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie psychologia. Całość dorobku wnosi znaczący i oryginalny wkład do rozwoju psychologii zdrowia oraz psychologii religii i duchowości, a także ma istotne implikacje dla praktyki klinicznej i psychoprofilaktyki. Osiągnięcie naukowe cechuje się spójnością koncepcyjną, rzetelnością metodologiczną oraz wysoką wartością aplikacyjną, co świadczy o samodzielności i dojrzałości badawczej Kandydata. W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie dra Sebastiana B. Skalskiego-Bednarza do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Lublin, 15 września 2025